

«ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԻԾ

ՆԱԽԱԳԻԾ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

«ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

Հոդված 1. «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին» Հայաստանի
Հանրապետության 2002 թվականի մարտի 5-ի ՀՕ-309 օրենքը շարադրել
հետևյալ խմբագրությամբ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Սույն օրենքը կարգավորում է քաղաքացիական պաշտպանության
կազմակերպման և իրականացման սկզբունքները, խնդիրները,
միջոցառումները, ղեկավարումը, ուժերը, պաշտպանական կառույցները,
նյութատեխնիկական ապահովումը և ֆինանսավորումը, ինչպես նաև
պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային
կառավարման մարմինների, համայնքների ղեկավարների
իրավասությունները, կազմակերպությունների (անկախ կազմակերպական-
իրավական ձևից) պարտականությունները, Հայաստանի Հանրապետության
քաղաքացիների, քաղաքացիություն չունեցող անձանց և օտարերկրյա
քաղաքացիների (այսուհետ՝ քաղաքացիներ) իրավունքներն ու
պարտականությունները քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառում:

ԳԼՈՒԽ I

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. Օրենքի հիմնական հասկացությունները

1.Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները՝

- **քաղաքացիական պաշտպանություն**՝ ռազմական գործողությունների վտանգներից բնակչության, նյութական և մշակութային արժեքների պաշտպանության նպատակով խաղաղ ժամանակ և ռազմական դրության պայմաններում իրականացվող համալիր միջոցառումներ.
- **քաղաքացիական պաշտպանության կառավարման համակարգ**՝ խաղաղ ժամանակ՝ պետական կառավարման համակարգի մարմիններում, համայնքներում և կազմակերպություններում ստեղծված, ռազմական դրության պայմաններում բնակչության պաշտպանության խնդիրների արդյունավետ լուծման համար նախատեսված կառավարման մարմինների, կառավարման կետերի, կապի և ազդարարման համակարգերի, կառավարման ավտոմատացված համակարգերի և միջոցների, ինչպես նաև այլ հատուկ համակարգերի փոխկապակցված ամբողջականություն.
- **քաղաքացիական պաշտպանության շտաբ**՝ քաղաքացիական պաշտպանության կառավարման մարմին, որը ստեղծված է պետական կառավարման համակարգի մարմիններում, համայնքներում ու կազմակերպություններում քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների կազմակերպման և անցկացման, ինչպես նաև անմիջական կառավարումը կազմակերպելու համար.
- **քաղաքացիական պաշտպանության ծառայություններ**՝ պետական կառավարման համակարգի մարմիններում, համայնքներում և կազմակերպություններում իրենց իրավասության սահմաններում քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացումն ապահովելու համար ստեղծված ծառայություններ.
- **քաղաքացիական պաշտպանության կազմավորումներ**՝ համայնքներում, կազմակերպություններում ստեղծված կազմավորումներ, որոնք հագեցած են փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքների համար նախատեսված տեխնիկայով, հանդերձանքով, գույքով ու նախատեսված են իրականացնելու քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումներ և չեն մտնում Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի և այլ զորքերի կազմի մեջ.
- **անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքներ**՝ առաջնահերթ աշխատանքներ՝ ուղղված մարդկանց կյանքին և առողջությանը սպառնացող այնպիսի գործոնների ազդեցության վտանգի վերացմանը, որոնք խոչընդոտում են մարդկանց որոնելուն և փրկելուն, ինչպես նաև շենքերի, շինությունների ամրացմանը կամ փլմանը, հեղուկ վառելիքի, գազի, էլեկտրաէներգիայի և ջրի աղբյուրների վթարային անջատմանը, բնակչության ու փրկարարների կենսապահովման առաջնահերթ կազմակերպությունների ժամանակավոր սխեմաներով վերականգմանը, վերանորոգմանը և տարածքի սանիտարական մաքրմանը.
- **պատասպարում**՝ զենքի տեսակների կիրառման կամ կիրառման սպառնալիքի դեպքում, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց կյանքն ու առողջությունն ապահովելու նպատակով բնակչությանը պաշտպանական կառույցներում ժամանակավոր, տեղավորումն ու կենսապահովումը.
- **տարահանում**՝ վտանգավոր տարածքից անվտանգ տարածք

մարդկանց, նյութական և մշակութային արժեքների ժամանակավոր տեղափոխում և տեղաբաշխում:

- **անհատական պաշտպանություն**՝ մարդկանց ճառագայթաակտիվ, քիմիական և կենսաբանական նյութերից և զենքերից պաշտպանության անհատական միջոցներով ապահովում.
- **հատուկ, կարևորագույն կազմակերպություն**՝ պետական, պաշտպանական և ռազմավարական նշանակության, քաղաքացիական պաշտպանության տեսանկյունից բարձր վտանգավորություն ու զորահավաքային առաջադրանքներ ունեցող կազմակերպություն.
- **քաղաքացիական պաշտպանության օբյեկտ**՝ պաշտպանական կառույց, կառավարման կետ, քաղաքացիական պաշտպանության միջոցների պահպանման շինություն, քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման և ապահովման համար նախատեսված կառույց.
- **վտանգավոր տարածք**՝ տեղանք կամ առանձին բնակավայր, կազմակերպություն, որտեղ արտակարգ իրավիճակների կամ ռազմական դրության հետևանքով առաջացել կամ կարող են առաջանալ մարդկանց կյանքի, առողջության և բնականոն կենսագործունեության վրա բացասաբար ազդող գործոններ.
- **բնակչության կենսապահովում**՝ բնակչության կենսագործունեության համար անհրաժեշտ ֆիզիոլոգիական, նյութական և հոգևոր պահանջմունքների բավարարմանն ուղղված նվազագույն պայմանների ստեղծում և պահպանում.
- **քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույց**՝ ապաստարան, հակաճառագայթային կամ պարզագույն թաքստոց, մետրոպոլիտենի կայարան, թունել կամ այլ ճարտարագիտական կառույց, որը կարող է մարդկանց, տեխնիկան ու գույքը պատասպարել զենքի տեսակների կիրառումից կամ վթարների և տարերային աղետների հետևանքով առաջացած վտանգներից.
- **ապաստարան**՝ պաշտպանական կառույց, որը նախատեսված է զենքի խոցման միջոցների գործոնների ազդեցությունից մարդկանց պատասպարման ու այնտեղ գտնվելու ընթացքում նրանց կենսագործունեության ապահովման համար.
- **հակաճառագայթային թաքստոց**՝ պաշտպանական կառույց, որը նախատեսված է պատասպարվողներին իոնիզացնող ճառագայթման ներգործությունից պաշտպանելու համար.
- **պարզագույն թաքստոց**՝ շենքերի և շինությունների նկուղներ, կիսանկուղներ, ստորգետնյա շինություններ, արագ կառուցվող թաքստոցներ, որոնք նախատեսված են պատասպարվողների վրա հարվածային ալիքի ազդեցությունը նվազեցնելու և բեկորներից պաշտպանելու համար.
- **քաղաքացիական պաշտպանության խմբին դասվող տարածք**՝ ռազմական դրության ժամանակ բնակչության պաշտպանության նպատակով քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված և քաղաքացիական պաշտպանության խմբին դասված կազմակերպություններ ընդգրկող տարածք.
- **պատրաստում**՝ արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության և քաղաքացիական պաշտպանության ոլորտներում

օպերատիվ և արհեստավարժ գործելու նպատակով մշտապես պատրաստվածության վիճակի ապահովմանն ուղղված խաղաղ ժամանակ իրականացվող գործընթաց:

Հոդված 2. Քաղաքացիական պաշտպանության իրավական հիմքը

Քաղաքացիական պաշտպանության իրավական ապահովման հիմքերն են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերը, սույն օրենքը, Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենքները և իրավական ակտերը:

Հոդված 3. Քաղաքացիական պաշտպանության համակարգը

Քաղաքացիական պաշտպանության համակարգը ներառում է պետական կառավարման համակարգի մարմինները, համայնքները և կազմակերպությունները:

Հոդված 4. Քաղաքացիական պաշտպանության կազմակերպման և իրականացման սկզբունքները

1. Քաղաքացիական պաշտպանությունը կազմակերպվում և իրականացվում է մարդու կյանքի և առողջության պաշտպանության գերակայության, տարիքային, ռազմավարական, տարածքային, արտադրական-տարածքային առանձնահատկության, Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքի ընդգրկվածության և կենտրոնացված կառավարման սկզբունքների հիման վրա:

ԳԼՈՒԽ II

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Հոդված 5. Քաղաքացիական պաշտպանության խնդիրները

1. Քաղաքացիական պաշտպանության հիմնական խնդիրներն են.

- 1) բնակչության կյանքի և առողջության պաշտպանությունը.
- 2) փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքների անցկացումը ու դրանց բազմակողմանի ապահովումը.
- 3) տնտեսության և կազմակերպությունների կայուն գործունեության

ապահովումը.

Հոդված 6. Քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումները

1. Քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումները բաժանվում են նախապատրաստական և հիմնական միջոցառումների: Քաղաքացիական պաշտպանության նախապատրաստական միջոցառումներն իրականացվում են խաղաղ ժամանակ:

2. Քաղաքացիական պաշտպանության հիմնական միջոցառումներն իրականացվում են քաղաքացիական պաշտպանության համակարգը ռազմական դրության աշխատանքային ռեժիմի փոխադրելու դեպքում քաղաքացիական պաշտպանության պլաններին համապատասխան.

Հոդված 7. Քաղաքացիական պաշտպանության նախապատրաստական միջոցառումները

1. Քաղաքացիական պաշտպանության նախապատրաստական միջոցառումներն են՝

1) քաղաքացիական պաշտպանության ուժերի ստեղծումը, պատրաստումը և մշտական պատրաստվածության ապահովումը.

2) քաղաքացիական պաշտպանության տեսանկյունից՝ բնակավայրերի, գործառնական այլ տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման նախագծերում հատուկ, կարևորագույն կազմակերպությունների գործունեության կայունության ապահովումը և նպատակահարմար տեղաբաշխումը.

3) բնակավայրերի, հասարակական և արտադրական նշանակություն ունեցող տարածքների, ինժեներական կառույցների և ենթակառուցվածքների, հատուկ, կարևորագույն կազմակերպությունների անվտանգ և անխափան գործունեությանն ուղղված միջոցառումների ապահովումը.

4) կառավարման, կապի ու ազդարարման համակարգերի հիմնումը և դրանց բնականոն գործունեության ապահովումը.

5) պետական կառավարման համակարգի մարմինների, համայնքների ղեկավարների ու կազմակերպությունների պատրաստումը և բնակչության ուսուցումը.

6) ճառագայթային, քիմիական ու մանրէաբանական իրավիճակի մշտական հսկողության համակարգի ստեղծումը և գործունեության ապահովումը.

7) պետական կառավարման համակարգի մարմինների և բնակչության իրազեկման ապահովման համակարգի հիմնումը.

8) քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների շինարարությունը և պահպանումը.

9) նոր շինարարության և կառուցապատման ժամանակ պաշտպանական կառույցների նախատեսումը և իրականացումը.

10) քաղաքացիական պաշտպանության միջոցների ու քաղաքացիական պաշտպանության նպատակով այլ գույքի անհրաժեշտ պաշարների կուտակումը և պահպանումը.

11) սննդամթերքի, բժշկական ու նյութատեխնիկական անհրաժեշտ պաշարների ստեղծումը և պահպանումը.

12) քաղաքացիական պաշտպանության ու բնակչության, նյութական և մշակութային արժեքների տարահանման պլանների մշակումը:

2. Սույն հոդվածում նշված միջոցառումներն իրականացվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով:

Հոդված 8. Քաղաքացիական պաշտպանության հիմնական միջոցառումները

1. Քաղաքացիական պաշտպանության հիմնական միջոցառումներն են՝

1) կառավարման մարմինների և բնակչության ազդարարումը.

2) բնակչության, նյութական և մշակութային արժեքների տարահանումը և տեղաբաշխումը.

3) պատսպարումը.

4) անհատական պաշտպանության միջոցներով բնակչության ապահովումը.

5) քողարկումը.

6) բժշկական ապահովումը.

7) հրդեհային անվտանգության ապահովումը.

8) վտանգավոր տարածքների բացահայտումը, վնասագերծումն ու վարակագերծումը.

9) բնակչության կենսաապահովումը.

10) գոհվածների հաշվառումը և հուղարկավորումը.

11) շրջակա միջավայրի, սննդամթերքի վիճակի ու վարակվածության, ճառագայթվածության դիտարկման և հսկողության մշտական իրականացման ուժեղացումը.

12) պետական կառավարման համակարգի մարմինների և բնակչության իրազեկման ապահովումը.

13) քիմիական, ճառագայթային և կենսաբանական անվտանգության ապահովումը.

14) փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքների իրականացումը.

15) հասարակական կարգի ապահովումը, ինչպես նաև հատուկ, կարևորագույն կազմակերպությունների պահպանման ուժեղացումը.

16) նյութատեխնիկական պաշարների, տրանսպորտային և այլ միջոցների նպատակային օգտագործման ապահովումը.

17) փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման ու իրականացման համար կապի հանրապետական, գերատեսչական և տեղական ցանցերի առաջնահերթ օգտագործումը.

18) հումանիտար արձագանքման գործողությունների իրականացումը.

19) հումանիտար ականազերծման կազմակերպումը և իրականացումը.

20) Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի և այլ զորքերի հետ փոխհամագործակցության կազմակերպումը և կիրառման (օգտագործման) պլանավորումը:

2. Սույն հոդվածում նշված միջոցառումներն իրականացվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով:

Գ Լ ՈՒ Խ III

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄԸ

Հոդված 9. Քաղաքացիական պաշտպանության ղեկավար կազմը

1. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական պաշտպանության պետն է:
2. Քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած մարմնի (այսուհետ՝ Լիազոր մարմին) ղեկավարը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական պաշտպանության պետի տեղակալն է:
3. Պետական կառավարման համակարգի մարմինների, համայնքների ու կազմակերպությունների ղեկավարները ի պաշտոնե հանդիսանում են համապատասխան պետական կառավարման համակարգի մարմինների, համայնքների ու կազմակերպությունների քաղաքացիական պաշտպանության պետեր:
4. Լիազոր մարմնի տարածքային ստորաբաժանումների ղեկավարները

- հանդիսանում են համապատասխան մարզի և Երևան քաղաքի քաղաքացիական պաշտպանության պետերի տեղակալներ:
5. Քաղաքացիական պաշտպանության պետերն իրենց իրավասության սահմաններում՝
- ապահովում են քաղաքացիական պաշտպանության մշտական պատրաստականությունը.
 - կազմակերպում և ղեկավարում են քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացումը.
 - ապահովում են քաղաքացիական պաշտպանության պլանների մշակումը.
 - արձակում են քաղաքացիական պաշտպանությանը վերաբերող որոշումներ, հրամաններ, կարգադրություններ.
 - հաստատում են քաղաքացիական պաշտպանության նախապատրաստման ամենամյա կազմակերպական ցուցումները և հիմնական միջոցառումների պլանը.
 - իրականացնում են օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:
6. Քաղաքացիական պաշտպանության շտաբը ստեղծվում է համապատասխան քաղաքացիական պաշտպանության պետի իրավական ակտով հաստիքային և ոչ հաստիքային աշխատողներից: Քաղաքացիական պաշտպանության շտաբի պետը հանդիսանում է քաղաքացիական պաշտպանության պետի տեղակալ:

ԳԼՈՒԽ IV

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ, ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ

Հոդված 10. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության իրավասությունը

1. 1. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը՝
- ապահովում է քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառում միասնական պետական քաղաքականության իրականացումը.
 - իրականացնում է քաղաքացիական պաշտպանության ընդհանուր ղեկավարումը.
 - սահմանում է քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման կարգը.
 - հաստատում է քաղաքացիական պաշտպանության զարգացման ծրագրերը և վերահսկում դրանց կատարումը.
 - սահմանում է տարածքների և կազմակերպությունների դասակարգումը քաղաքացիական պաշտպանության տեսանկյունից.

- սահմանում է քաղաքացիական պաշտպանության ծառայությունների, մասնագիտացված փրկարար ուժերի, քաղաքացիական պաշտպանության կազմավորումների ստեղծման, նախապատրաստման և գործունեության կարգը.
- հաստատում է բնակչության, სიოლթական և մշակութային արժեքների տարահանման կարգը.
- հաստատում է տարահանված բնակչության կենսաապահովման գործընթացի նախապատրաստման կարգը.
- հաստատում է հատուկ, կարևորագույն կազմակերպությունների ցանկը.
- հաստատում է բնակչության ազդարարման համակարգի զարգացման ծրագրերը ու ազդարարման և իրազեկման կարգը.
- սահմանում է կառավարման կետերի բացազատման վայրերը և դրանց պահպանության, պաշտպանության և դրանցում հերթապահության իրականացման կարգը.
- սահմանում է քաղաքացիական պաշտպանության պլանների մշակման կարգը և հաստատում քաղաքացիական պաշտպանության պլանների օրինակելի ձևերը.
- սահմանում է պետական կառավարման համակարգի մարմինների, համայնքների ու կազմակերպությունների քաղաքացիական պաշտպանության վիճակի համալիր գնահատման կարգը.
- սահմանում է քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների հաշվառման, պահպանության վիճակի մոնիթորինգի կարգը.
- սահմանում է քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացմանը քաղաքացիների մասնակցության և փոխհատուցման կարգը.
- սահմանում է քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացմանը պետական սեփականություն չհամարվող տրանսպորտային միջոցների, տեխնիկայի, գույքի, շինության և այլ արժեքների ներգրավման, օգտագործման, հետագա համարժեք փոխհատուցման կարգը.
- հաստատում է փրկարարական աշխատանքների կազմակերպման և իրականացման համար կապի հանրապետական, գերատեսչական և տեղական ցանցերի առաջնահերթ օգտագործման կարգը.
- համակարգում է քաղաքացիական պաշտպանության հանրապետական պլանի մշակման աշխատանքները, ինչպես նաև ապահովում դրա կատարումը.
- սահմանում է պետական կառավարման համակարգի մարմինների ղեկավարների, մասնագետների և բնակչության՝ քաղաքացիական պաշտպանության հարցերով ուսուցման կարգը և հաստատում ուսումնական ծրագրերը.
- հաստատում է աշխատողների տարահանման պլան-ուրվագծերի մշակման կարգը.
- իրականացնում է օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 11. Լիազոր մարմնի իրավասությունը

1. 1. Լիազոր մարմինը՝

- մշակում է քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառում միասնական պետական քաղաքականությունը.
- մշակում է քաղաքացիական պաշտպանության պլաններ և ծրագրեր, կազմակերպում դրանց կատարումը.
- համակարգում և վերահսկում է պետական կառավարման համակարգի մարմինների, կազմակերպությունների գործունեությունը քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառում.
- կազմակերպում է պետական կառավարման համակարգի մարմինների, համայնքների ղեկավարների պատրաստումն ու բնակչության ուսուցումը.
- կազմակերպում է պետական կառավարման համակարգի մարմինների, համայնքների և բնակչության ազդարարումը.
- համակարգում և վերահսկում է տուժածներին օգնություն ցուցաբերելու նպատակով ֆինանսական, պարենային, բժշկասանիտարական, կոլեկտիվ և անհատական պաշտպանական միջոցների, նյութական այլ պաշարների, ֆոնդերի կուտակման գործընթացը և դրանց նպատակային օգտագործումը.
- համակարգում է հումանիտար արձագանքման գործողությունների իրականացումը.
- մշակում է բնակչության, նյութական և մշակութային արժեքների տարահանման գործընթացների պետական կարգավորման քաղաքականությունը և համակարգում իրականացման աշխատանքները.
- համակարգում և կազմակերպում է պետական կառավարման համակարգի մարմինների, համայնքների և բնակչության իրազեկումը.
- Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին առաջարկություն է ներկայացնում քաղաքացիական պաշտպանության պլաններն ամբողջությամբ կամ մասամբ գործողության մեջ դնելու վերաբերյալ.
- մշակում է քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների կառուցման և նպատակային օգտագործման ծրագրեր, իրականացնում է պաշտպանական կառույցների ընդհանուր հաշվառում, պահպանության վիճակի մոնիթորինգ.
- համակարգում է տնտեսության և կազմակերպությունների ռազմական դրության ժամանակ կայուն գործունեության ապահովման միջոցառումները.
- մշակում է քաղաքացիական պաշտպանության նախապատրաստման ամենամյա կազմակերպական ցուցումները.
- հսկողություն է իրականացնում փրկարար ուժերի և փրկարարական կազմավորումների գործունեության նկատմամբ.
- իրականացնում է պետական կառավարման համակարգի մարմինների, համայնքների ու կազմակերպությունների քաղաքացիական պաշտպանության վիճակի համալիր գնահատում.
- սահմանում է քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների շինարարության նորմերն ու օգտագործման կարգը.
- մշակում է քաղաքացիական պաշտպանության ոլորտի նորմատիվ փաստաթղթեր.
- Անվտանգության խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում քաղաքացիական պաշտպանության հանրապետական պլանը.

- իրականացնում է օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 12. Պետական կառավարման համակարգի մարմինների իրավասությունը

1. 1. Պետական կառավարման համակարգի մարմինները՝

- կազմակերպում են իրենց համակարգի աշխատողների պաշտպանությունը.
- ստեղծում են քաղաքացիական պաշտպանության ծառայություններ.
- կազմակերպում են քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների պլանավորումը և իրականացումը.
- կազմակերպում են համակարգի քաղաքացիական պաշտպանության հատուկ, կարևորագույն կազմակերպությունների կայուն գործունեությունը և պահպանությունը.
- իրենց գործառույթների սահմաններում ստեղծում և պահպանում են կոլեկտիվ, անհատական, բժշկասանիտարական, նյութատեխնիկական, պարենային և այլ միջոցների պահուստներ.
- մշակում են համակարգի քաղաքացիական պաշտպանության պլանը, նախապատրաստման հիմնական միջոցառումների ամենամյա պլանները և ապահովում դրանց կատարումը.
- ստեղծում են քաղաքացիական պաշտպանության կառավարման, կապի և ազդարարման համակարգեր և ապահովում նրանց գործունեությունը.
- կազմակերպում են քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման ապահովումը՝ իրենց գործառույթների շրջանակներում.
- կազմակերպում են քաղաքացիական պաշտպանության գծով համակարգի և ենթակա կազմակերպությունների պատրաստում, քաղաքացիական պաշտպանության ուժերի անձնակազմի և աշխատողների ուսուցում.
- իրականացնում են օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 13. Տարածքային կառավարման մարմինների իրավասությունը

1. 1. Տարածքային կառավարման մարմինները՝

- պլանավորում, կազմակերպում և ղեկավարում են քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացումը մարզի տարածքում.
- մասնակցում են հանրապետական պլաններով և ծրագրերով նախատեսված քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումներին.
- ստեղծում են քաղաքացիական պաշտպանության ծառայություններ.
- համակարգում են կամավոր փրկարարական ուժերի ստեղծման և գործունեության ապահովման միջոցառումները.
- համայնքների ղեկավարներին, կազմակերպություններին և

բնակչությանը ներգրավում են քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացմանը.

- համակարգում և կազմակերպում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների տարածքային ստորաբաժանումների գործունեությունը քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման ապահովման ուղղությամբ.
- կազմակերպում են մարզի քաղաքացիական պաշտպանության հատուկ, կարևորագույն կազմակերպությունների կայուն գործունեությունը.
- համակարգում են կոլեկտիվ, անհատական, բժշկասանիտարական, նյութատեխնիկական, պարենային և այլ միջոցների պահուստների ստեղծման և պահպանման միջոցառումները.
- հաստատում են մարզի քաղաքացիական պաշտպանության պլանը, քաղաքացիական պաշտպանության նախապատրաստման հիմնական միջոցառումների ամենամյա պլանները և ապահովում դրանց կատարումը.
- կազմակերպում են քաղաքացիական պաշտպանության կառավարման, կապի և ազդարարման համակարգեր և ապահովում նրանց գործունեությունը.
- կազմակերպում են քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման ապահովումը.
- համակարգում են քաղաքացիական պաշտպանության գծով մարզի ղեկավար կազմի պատրաստման և բնակչության ուսուցման միջոցառումները.
- պլանավորում և իրականացնում են տուժած բնակչության կենսաապահովման միջոցառումները.
- պլանավորում և իրականացնում են մարզի բնակչության, նյութական և մշակութային արժեքների տարահանումը ու տեղաբաշխումը, ինչպես նաև տարահանվածների կենսաապահովումը.
- իրականացնում են մարզի բնակչության պատսպարումը և անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովումը.
- իրականացնում են օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 14. Համայնքների ղեկավարների իրավասությունը

1. 1. Համայնքների ղեկավարները՝

- պլանավորում, կազմակերպում և իրականացնում են համայնքում քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումները.
- պլանավորում և իրականացնում են միջոցառումներ ռազմական դրության ժամանակ ենթակառույցների և կազմակերպությունների անխափան և անվտանգ գործունեության ապահովման ուղղությամբ.
- կազմակերպում է փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքներ.
- կազմակերպում են քաղաքացիական պաշտպանության գծով քաղաքապետարանի, համայնքապետարանի աշխատակազմի աշխատակիցների պատրաստումը և բնակչության ուսուցումը.
- աջակցում են քաղաքացիական պաշտպանության կառավարման,

կապի և լոկալ ազդարարման համակարգերի ստեղծմանը և ապահովում դրանց գործունեությունը.

- իրականացնում են քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների հաշվառում, բնակչությանը պաշտպանական կառույցներին ամրագրում և բնակչության պատասխարում.
- մշակում են բնակչության, նյութական և մշակութային արժեքների տարահանման պլաններ և ապահովում դրանց իրականացումը.
- աջակցում են քաղաքացիական պաշտպանության մարմինների գործունեությանը.
- ստեղծում են համայնքային քաղաքացիական պաշտպանության ծառայություններ, միջհամայնքային և համայնքային մասնագիտացված փրկարար ուժեր, քաղաքացիական պաշտպանության կազմավորումներ և ապահովում այդ ուժերի պատրաստականությունը.
- իրականացնում են համայնքի բնակչության ազդարարումը.
- նախատեսում են համապատասխան ֆինանսական միջոցներ համայնքի տարեկան բյուջեների քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ հոգվածով.
- իրականացնում են օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 15. Կազմակերպությունների պարտականությունները

1. Կազմակերպությունները՝

- իրականացնում են իրենց աշխատողների պաշտպանությունը.
- ստեղծում են քաղաքացիական պաշտպանության կազմավորումներ կամ փրկարարական ուժեր, իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաև քաղաքացիական պաշտպանության ծառայություններ ու ապահովում նրանց պատրաստականությունը.
- պլանավորում, կազմակերպում և իրականացնում են կազմակերպությունում քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումները.
- պլանավորում և իրականացնում են միջոցառումներ ռազմական դրության ժամանակ կազմակերպության կայուն գործունեության ապահովման ուղղությամբ.
- մշակում են կազմակերպության քաղաքացիական պաշտպանության պլանը, քաղաքացիական պաշտպանության նախապատրաստման ամենամյա պլաններ և ապահովում դրանց կատարումը.
- կազմակերպում են քաղաքացիական պաշտպանության գծով կազմակերպության ղեկավար կազմի պատրաստումը և աշխատողների ուսուցումը.
- ստեղծում են քաղաքացիական պաշտպանության կառավարման, կապի և լոկալ ազդարարման համակարգեր և ապահովում դրանց գործունեությունը.
- հիմնում են քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների ֆոնդեր և իրականացնում աշխատողների պատասխարումը.
- ստեղծում և պահպանում են անհատական, բժշկասանիտարական,

նյութատեխնիկական, պարենային և այլ միջոցների պահուստներ.

- քաղաքացիական պաշտպանության կարիքների համար տրամադրում են սեփականության իրավունքով իրենց պատկանող շարժական և անշարժ գույք Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանված կարգով համարժեք փոխհատուցմամբ:

Գ Լ ՈՒ Խ V

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ

Հոդված 16. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների իրավունքները և պարտականությունները

1. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները, օրենքով սահմանված կարգով, իրավունք ունեն`

1) ստանալ ճշգրիտ տեղեկություն իրենց պաշտպանվածության աստիճանի մասին.

2) ստանալ քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման հետևանքով կրած վնասների համարժեք փոխհատուցում.

3) ուսուցանվել քաղաքացիական պաշտպանության հիմնահարցերով.

4) տեղեկացված լինել քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների տեղակայման մասին:

2. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները, օրենքով սահմանված կարգով, պարտավոր են`

1) մասնակցել քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացմանը.

2) ռազմական դրության ժամանակ քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման ապահովման համար տրամադրել սեփականության իրավունքով իրենց պատկանող շարժական և անշարժ գույք, ներառյալ տրանսպորտային միջոցներ` համաձայն սույն օրենքի 25-րդ հոդվածի 2-րդ մասի:

Հոդված 17. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն չունեցող անձանց և օտարերկրյա քաղաքացիների իրավունքներն ու պարտականությունները

1. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն չունեցող անձինք և օտարերկրյա քաղաքացիները պարտավոր են կատարել քաղաքացիական

պաշտպանության միջոցառումների ուղղությամբ քաղաքացիական պաշտպանության կառավարման մարմինների բոլոր օրինական ցուցումները:

2. Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն չունեցող անձինք և օտարերկրյա քաղաքացիները քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումներում ներգրավվում են սույն օրենքին և Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերին համապատասխան:

Գ Լ ՈՒ Խ VI

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒԺԵՐԸ

Հոդված 18. Քաղաքացիական պաշտպանության ուժերը

1. Քաղաքացիական պաշտպանության ուժերն են՝

- 1) քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումները.
- 2) փրկարար ուժերը.
- 3) քաղաքացիական պաշտպանության կազմավորումները:

2. Քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումներին կարող են ներգրավվել նաև Հայաստանի Հանրապետության այլ զորքերի ստորաբաժանումներ:

Հոդված 19. Քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումները

1. Քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումներն ընդգրկվում են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառում լիազոր մարմնի կազմում, համարվում են մշտական պատրաստության փրկարարական ստորաբաժանումներ և նախատեսված են քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման համար:

2. Քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումների համալրման, նախապատրաստման, մարտական կիրառման կարգը և իրավասությունը սահմանվում են օրենքով:

Հոդված 20. Փրկարար ուժերը

1. Քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման ժամանակ փրկարարական աշխատանքների կատարման և բնակչությանը մասնագիտացված օգնություն ցույց տալու նպատակով ստեղծվում են փրկարար ուժեր, որոնք գործում են կենտրոնացված կառավարման

սկզբունքով:

2. Փրկարար ուժերը ստեղծվում են՝ որպես մասնագիտացված փրկարար ուժեր և կամավոր փրկարար ուժեր:

3. Մասնագիտացված փրկարար ուժերը ստեղծվում են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառում լիազոր մարմնի կազմում, կարող են ստեղծվել համայնքների ղեկավարների կողմից՝ միջհամայնքային և համայնքային փրկարար ուժերը, կազմակերպությունների կողմից՝ այլ փրկարար ուժերը:

4. Փրկարար ուժերի ստեղծման և գործունեության հիմքերն ու կարգը, փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքներին մասնակցող փրկարարների և քաղաքացիների իրավունքները, պարտականությունները, սոցիալական երաշխիքները և նյութական ապահովության հիմքերը սահմանվում են օրենքով:
5. Կամավոր փրկարարական ուժերը ստեղծվում են օրենքով սահմանված կարգով:

Հոդված 21. Քաղաքացիական պաշտպանության կազմավորումները

Քաղաքացիական պաշտպանության կազմավորումների ստեղծման, նախապատրաստման և գործունեության կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Գ Լ ՈՒ Խ VII

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐԸ

Հոդված 22. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների համակարգը

1. **Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների համակարգը ապաստարանների, հակաճառագայթային և պարզագույն թաքստոցների ամբողջությունն է, որը ապահովում է բնակչության պատսպարումը:**
2. Ապաստարանները նախատեսված են ռազմական դրության ժամանակ գործունեությունը շարունակող հատուկ, կարևորագույն կազմակերպությունների (անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից և գտնվելու վայրից) աշխատողների պատսպարելու համար:
3. Հակաճառագայթային թաքստոցները նախատեսված են Հայկական ատոմային էլեկտրակայանի նախահարձակ պաշտպանական միջոցառումների իրականացման և շտապ պաշտպանական միջոցառումների պլանավորման գոտիների բնակչության և կազմակերպությունների աշխատողների պատսպարման համար:
4. Պարզագույն թաքստոցները նախատեսված են

կազմակերպությունների, որոնց տարածքում չկան այլ քաղաքացիական պաշտպանության կառույցներ, աշխատողների և բնակչության պատասպարման համար:

5. Արագ կառուցվող թաքստոցները կառուցվում են ռազմական դրության ժամանակ և նախատեսվում են պաշտպանական կառույցներին չկցագրված բնակչությանը պատասպարելու համար:
6. Մետրոպոլիտենի ստորգետնյա կայարանները և թունելները նախատեսվում են բնակչության պատասպարման համար:
7. Ապաստարանների ցանկը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Հոդված 23. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների ֆոնդի կուտակումը

1. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների ֆոնդի կուտակումն իրականացվում է՝

1) քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների շինարարությամբ.

2) նախկինում կառուցված և նպատակային օգտագործման ոչ պիտանի ապաստարանների և հակաճառագայթային թաքստոցների վերակառուցմամբ և վերանորոգմամբ.

3) արտակարգ իրավիճակներում և ռազմական դրության ժամանակ պարզագույն թաքստոցները (նկուղիները) հակաճառագայթային թաքստոցների նորմատիվ պահանջներին հարմարեցմամբ.

4) արագ կառուցվող թաքստոցների նախատեսմամբ:

Հոդված 24. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների ապահովումը

1. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների ընդանուր պահանջարկը որոշում է Լիազոր մարմինը՝ քաղաքացիական պաշտպանության պլանների հիման վրա:
2. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների պահպանումը իրականացվում է քաղաքաշինության և քաղաքացիական պաշտպանության բնագավառի նորմերին և կանոններին համապատասխան:
3. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցները խաղաղ ժամանակ կարող են օգտագործվել տնտեսական և այլ նպատակներով՝ պահպանելով նրանց պատրաստականության վիճակի բերելու հնարավորությունը քաղաքացիական պաշտպանության պլաններով նախատեսված ժամկետներում:
4. Պետական և պետական մասնակցությամբ առևտրային

կազմակերպությունների մասնավորեցման ընթացքում ապաստարանները և հակաճառագայթային թաքստոցները մասնավորեցման ենթակա չեն: Այդ օբյեկտները Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով առանձնացվում են մասնավորեցվող առևտրային կազմակերպությունների գույքի կազմից և հանձնվում Լիազոր մարմնի տնօրինությանը:

5. Ապաստարան կամ հակաճառագայթային թաքստոց ունեցող կազմակերպությունները, ինչպես նաև տնտեսական նպատակներով տվյալ կառույցն օգտագործող կազմակերպությունները կամ ֆիզիկական անձինք Լիազոր մարմնի հետ կնքում են քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցի պահպանման, տնտեսական նպատակով օգտագործման և պատրաստականության բերման մասին պայմանագիր: Բնակավայրերի տարածքում տեղակայված պարզագույն թաքստոց հանդիսացող տարածքները տնտեսական նպատակով օգտագործող իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք համայնքի ղեկավարի հետ կնքում են պայմանագիր տվյալ տարածքներն անհրաժեշտության դեպքում բնակչության պատսպարման կազմակերպման համար օգտագործելու վերաբերյալ: Նշված պայմանագրերի կնքման օրինակելի ձևերը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:
6. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների պահպանման, շահագործման, վերականգման, վերանորոգման և սարքավորումների փոփոխման նախագծման ու իրականացման միջոցառումների նյութատեխնիկական ապահովումն և ֆինանսավորումն իրականացվում է՝

1) պաշտպանական կառույցները, որոնք հանդիսանում են պետական սեփականություն (պետական կառավարման համակարգի մարմինների տնօրինության ներքո գտնվող պաշտպանական կառույցներ), ֆինանսավորվում են Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի հաշվին.

2) պաշտպանական կառույցները, որոնք հանդիսանում են պետական սեփականություն և գտնվում են կազմակերպությունների տարածքներում և նախատեսված են տվյալ կազմակերպության աշխատողների պատսպարման համար, ֆինանսավորվում են տվյալ կազմակերպության հաշվին՝ քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցի պահպանման, տնտեսական նպատակով օգտագործման և պատրաստականության բերման մասին պայմանագրի համաձայն.

3) պաշտպանական կառույցները, որոնք մասնավորեցված են և հանդիսանում են կազմակերպությունների կամ ֆիզիկական անձանց սեփականություն և նախատեսված են տվյալ կազմակերպության աշխատողների պատսպարման համար, ֆինանսավորվում են տվյալ կազմակերպության կամ ֆիզիկական անձի հաշվին՝ քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցի պահպանման, տնտեսական նպատակով օգտագործման և պատրաստականության բերման մասին պայմանագրի համաձայն:

7. Քաղաքացիական պաշտպանության պաշտպանական կառույցների

շինարարության և պահպանման կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

ԳԼՈՒԽ VIII

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՆՅՈՒԹԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ

Հոդված 25. Նյութատեխնիկական ապահովման և ֆինանսավորման հիմնական աղբյուրները

1. Պետական կառավարման համակարգի մարմինները և համայնքները քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների նյութատեխնիկական ապահովումն ու ֆինանսավորումն իրականացնում են Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի, համայնքների բյուջեների միջոցների և օրենքով չարգելված այլ միջոցների հաշվին:

2. Քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների իրականացման ժամանակ պետական սեփականություն չհամարվող գույքի ու այլ արժեքների տիրապետումը և օգտագործումն իրականացվում է օրենքով սահմանված կարգով հետագա համարժեք փոխհատուցմամբ:

ԳԼՈՒԽ IX

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 26. Օրենքի ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

2. Սույն օրենքի ընդունումից բխող իրավական ակտերը ենթակա են ընդունման սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկ ամյա ժամկետում:»: